

การสร้างสรรค์จิตรกรรม :
รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท
Creativities of Paintings:
Forms and Symbols on the rural way of life

บริรักษ์ ศุภตริยวรพงศ์¹

Borirak Supatiyaworapong

อำพร แสงไชยา²

Amporn Sangchaiya

ประภาพร ศุภตริยวรพงศ์³

Prapaporn Supatraiworapong

^{1,2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจิตรศิลป์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย การสร้างสรรค์จิตรกรรม : รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาแก่นเรื่องของการสร้างสรรค์ “รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท” 2) เพื่อสร้างสรรค์จิตรกรรม : รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบทและ 3) เพื่อนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการผลการวิจัยพบว่า วิถีชีวิตของคนชนบทในอดีต เป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีความผูกพันอยู่กับธรรมชาติ ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต มีความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย เป็นไปตามอัตภาพ โดยสังเกตจากเครื่องมือ เครื่องใช้ สิ่งประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวัน เช่น เครื่องมือจับปลา เครื่องมือขุดดิน เครื่องจักสานงานหัตถกรรม ที่อยู่อาศัย ฯลฯ จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้เกิดจินตนาการ ก่อเป็นมโนภาพขึ้น แล้วทำการมาสร้างสรรค์ด้วยการร่างภาพ คัดเลือกแบบร่างที่ดีที่สุดแล้วสร้างสรรค์ผลงานจริงขึ้นมา รวมจำนวน 7 ชิ้น ใช้รูปแบบกึ่งไร้รูปลักษณะ มีรูปร่างสัญลักษณ์เป็นโครงสร้างหลักของตัวผลงานแต่ละชิ้น เช่น รูปทรงกลม, ศรีษะชวานา, ไช, ช้อง และเสียม ใช้เทคนิคผสมในการสร้างสรรค์ โดยใช้วัสดุธรรมชาติและวัสดุสำเร็จรูปเป็นสำคัญ มาผสมกันด้วยวิธีตามแบบพื้นบ้านมีการแสดงออกให้เห็นความจริงแท้ของวัสดุ และให้ตัววัสดุและกระบวนการแสดงความเป็นจริงอย่างบริสุทธิ์ในตัวของมันเอง มีการจัดองค์ประกอบศิลป์โดยใช้หลักการดุลยภาพที่เน้นไปที่แบบริศมีวงกลมและแบบสมมาตรผลงานสร้างสรรค์มุ่งให้เกิดผลทางอารมณ์ความรู้สึกที่สะท้อนความงามในแบบท้องถิ่นชนบท คุณค่าทางภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีวิถีชีวิตในถิ่นอาศัยผูกพันอยู่กับธรรมชาติ จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลงานไปแสดงนิทรรศการเพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานให้ผู้ชมได้รับรู้สุนทรียรสอันเป็นกระบวนการหนึ่งของการสร้างสรรค์งานศิลปะ ที่ทำหน้าที่สื่อสารความรู้สึกนึกคิดอันจะนำไปสู่การตระหนักรู้ถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของตนต่อไป

คำสำคัญ : จิตรกรรม, รูปและสัญลักษณ์, วิถีชีวิตชนบท

Abstract

The Propose of Painting Research Project : Forms and Symbols on the rural way of life, is to 1] study themes of creativity ; ‘Forms and Symbols on the rural way’. 2] Have reative paintings: Forms and Symbols on rural Way of life. 3] Have and present Artworks in an exhibition. The researcher found that in the old days, beautiful, graceful and meaningful way of rural life depends on the natural surroundings. People lived and touched closely the nature towards local wisdom as the base of living. People lived simply and casually. Simplicity and Casualty were noticeable because their instruments for living were evidently simple and easy such as tools for fishing, excavators, wicker works, handicrafts etc. The researcher sketched, based on former information and research study, simple layout by choosing forms and then create 7 paintings using semi non-figurative form and shapes. The symbols ; shape round, head of the farmer and a lot of tools for agriculture and fisheries were used and mixed techniques with natural materials and use ready-madeare mainly significant. All materials with local techniques reflect locality by craftsman. The paintings show the real truth of materials that is certainly essential towards self-pure proof process of its own truth. The researcher arranged arts elements towardsfocus onprinciples of balances; Radial Balance and Symmetrical Balance. In order to arouse sensationally feelings and emotions that reflect local wisdom. The researcher gathers all artworks in order to show at the exhibition so that the visitors gain aesthetic taste and they have certainly acknowledgements by themselves while admiring these paintings ; one of creative artwork procedures that reveal thoughts,

feelings and ideas. This function guides people everlastingly understand and recognize the value of human being

Keywords : Paintings, Forms and Symbols, Rural Way of living

บทนำ

การสร้างสรรคจิตรกรรม เป็นวิธีของการแสดงออกอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่มีมาช้านานคู่กับการกำเนิดเกิดมาของมนุษย์เลยทีเดียวที่ได้ ซึ่งราชบัณฑิตยสถาน (2541) กล่าวว่า จิตรกรรม (painting) คือ ภาพที่ศิลปินแต่ละบุคคลสร้างขึ้นด้วยประสบการณ์ทางสุนทรียภาพและความชำนาญโดยใช้สีต่าง ๆ เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีฝุ่น เป็นต้น เป็นสื่อกลางในการแสดงออกถึงเจตนาในการสร้างสรรค การสร้างงานจิตรกรรมจะสร้างบนพื้นระนาบเป็นส่วนใหญ่ เช่น กระดาษ ผ้า แผ่นไม้ ผนัง เพดาน ซึ่งศิลปินอาจเลือกเขียนภาพบุคคลพืช สัตว์ ทิวทัศน์ เหตุการณ์ เป็นต้นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แบบสัญลักษณ์ แบบอุดมคติ หรือแบบนามธรรม...จิตรกรรมตามความหมายโดยตรงหมายถึงเฉพาะงานที่ใช้แปรงพู่กันหรือเกรียงเป็นเครื่องมือในการป้ายหรือระบายสี แต่ปัจจุบันได้พัฒนาไปใช้เครื่องพ่นสี และเครื่องมืออื่น ๆ เพื่อสร้างสรรคงานให้ก้าวหน้าต่อไปไม่สิ้นสุด จิตรกรรมเป็นงานสร้างสรรคที่มาจากความคิดริเริ่มและแสดงเอกลักษณ์ หรือมีลักษณะเป็นต้นแบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผลทางสุนทรียภาพตอบสนองผลประโยชน์ในด้านจิตใจ อารมณ์มากกว่าผลประโยชน์ทางกาย มุ่งแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกที่ถูกกระทบจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความเชื่อ ความศรัทธาตลอดจนความเป็นไปของสภาพสังคมในมิติต่าง ๆ ดังนั้นผลงานจิตรกรรมจึงนับเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เป็นสื่อถ่ายทอดให้มนุษย์ด้วยกันให้ซาบซึ้งถึงเรื่องราวที่เป็นอยู่เพื่อให้เกิดปัญญารู้แจ้งจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแก้ไข และพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

จากความสำคัญของงานจิตรกรรมและเป็นหน้าที่ของนักวิจัยสร้างสรรคเมื่อเกิดแรงปะทะจากปัจจัยภายนอกและภายในหลายประการการโดยปัจจัยภายนอกประการแรก ผู้วิจัยได้รับรู้ถึงสภาพสังคมชนบทในปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับ

สภาวะความเปลี่ยนแปลงเนื่องจากกระแสความเจริญทางด้านเทคโนโลยี วิถีเกษตรกรรมที่เคยเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินชีวิตได้ลดน้อยถอยลง เศรษฐกิจแบบทุนนิยมความแห้งแล้ง เกิดการทิ้งถิ่นฐานเข้าไปใช้แรงงานในเมือง เกิดปัญหาทางสังคมขึ้นมามากมาย ประการที่ 2 ผู้วิจัยมีความประทับใจในวิถีชีวิตชนบทประทับใจในอดีตซึ่งดำเนินชีวิตในแบบเรียบง่าย ลักษณะเฉพาะของผู้คนชาวของเครื่องมือเครื่องใช้ ฯลฯ ความงามของวิถีชีวิตที่ผูกพันใกล้ชิดธรรมชาติ ความสมบูรณ์ของผืนแผ่นดินที่เป็นแหล่งกำเนิดและเมื่อประสบกับสภาพสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ผูกพันใจในอดีตที่ดั่งมานั้นกระตุ้นให้เกิดรูปในจินตนาการซึ่งเป็นปัจจัยภายในความต้องการอยากถ่ายทอดรูปที่อยู่ในจินตนาการให้เป็นรูปธรรมผ่านวิธีการทางศิลปกรรมออกมา เพื่อเป็นสุนทรีย์วัตถุให้ผู้คนได้ตระหนักรู้ และซาบซึ้งถึงคุณค่าของวิถีชีวิตที่เคยเป็นอยู่

การสร้างสรรคจิตรกรรม : รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบทเป็นการแสดงกระบวนการสร้างสรรค์โดยมีความบันดาลใจจากความดั่งมาในวิถีชีวิตของผู้คนชนบทอดีต จากภาพลักษณ์ในข้อเท็จจริงที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ผูกพันกับวิถีชีวิตภูมิปัญญาชาวบ้าน การเกษตรกรรม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสัญลักษณ์ที่บอกความหมาย และความรู้สึกถึงความเป็นวิถีชีวิตในชนบทที่ดั่งมา พอเพียง มีชีวิตที่เป็นไปตามอัตภาพ แสดงความมีคุณค่าอันสะท้อนอารยธรรม วัฒนธรรมและความเป็นชนบทไทยจากแรงบันดาลใจดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกด้วยการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในรูปแบบกึ่งไร้รูปลักษณะ (semi non-figurative form) โดยใช้เทคนิคผสมมุ่งแสดงความเป็นอัตตลักษณ์ทางศิลปะที่มีบุคลิกเฉพาะตน มีการแสดงกระบวนการสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน เพื่อให้ได้บรรลุผลทางเอกภาพที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังเป็นผลให้ผู้ศึกษาสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์ผลงานตนเองได้อย่างดี ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาของวงการจิตรกรรม และศิลปกรรมร่วมสมัยของผู้ศึกษา นักศึกษา ศิลปิน และผู้สนใจในวงกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงบันดาลใจของการสร้างสรรค์ ในแก่นเรื่อง “รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท”
2. เพื่อสร้างสรรค์จิตรกรรม : รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท
3. เพื่อนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ผลการศึกษาลงมือแรงบันดาลใจของการสร้างสรรค์ ในแก่นเรื่อง “รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท”
2. ได้ผลงานจิตรกรรม : รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท
3. ได้นำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการ

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาแรงบันดาลใจที่มาจากสภาพวิถีชีวิตชนบทของคนในอดีต ที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต ความมีคุณค่าในรูปทรงและเรื่องราวของสิ่งของเครื่องใช้ในวิถีชีวิตประจำวันที่มาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน แล้วนำสิ่งที่มีคุณค่าเหล่านั้นมาสร้างสรรค์เป็นภาพใหม่ในลักษณะงานจิตรกรรม จากแก่นเรื่อง “รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท” รูปแบบกึ่งไร้รูปสัญลักษณ์ (semi non-figurative form) ให้เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่มีอารมณ์ความรู้สึกตามแก่นเรื่องดังกล่าว ทั้งให้มีความเป็นต้นแบบมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว โดยใช้เทคนิคผสมขนาดไม่น้อยกว่า 80X120 ซม. จำนวน 7 ชิ้น และนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูป หมายถึง รูปร่างที่แสดงความกว้าง ความยาว หรือ รูปทรงที่แสดงความกว้าง ความยาว และความหนา กินพื้นที่ในอากาศ อาจดูออกกว่าเป็นสิ่งใด หรือดูไม่ออกกว่าเป็นสิ่งใดก็ได้

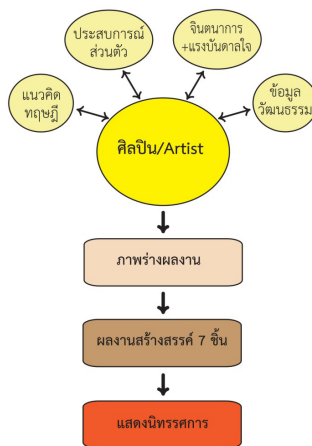
สัญลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่กำหนดขึ้นใช้เพื่อให้หมายความแทนอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นรูปภาพ เครื่องหมาย หรือสิ่งของ เป็นต้น

วิถีชีวิต หมายถึงทางดำเนินชีวิตชนบการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติมาเป็นประจำ ชนบท หมายถึงเขตที่พ้นจากเมืองหลวงออกไป, บ้านนอก, พื้นที่ที่อยู่ห่างไกลความเจริญในการวิจัยนี้เน้นศึกษาชนบทในอดีตที่ผ่านมา

จิตรกรรม หมายถึงผลงานทางทัศนศิลป์แขนงหนึ่งที่ใช้วิธีการวาด ระบาย สี หรือ ขูด ขีด เขียน หรือการใช้วัสดุจริงมาปะติด ลงบนพื้นที่ระนาบด้วยตามความเหมาะสม ผลงานจะมีลักษณะเป็น 2 มิติ โดยมีการเลือกแสดงออกทางรูปแบบ (form) และเนื้อหา (content) ได้อย่างกว้างขวาง แต่หัวใจสำคัญประการหนึ่งคือ จิตรกรรมจะต้องมีความเป็นต้นแบบ และมีความเป็นต้นฉบับ

รูปแบบกึ่งไร้รูปสัญลักษณ์ หมายถึง การแสดงออกทางทัศนศิลป์ที่มีการตัดทอนรูปทรงบางส่วนออกไปจากความเป็นจริงหรือดัดแปลงไปจากธรรมชาติ รูปแบบกึ่งไร้รูปสัญลักษณ์เป็นคำที่กำหนดขึ้นเพื่อแปลความหมายของการถ่ายทอด ที่อยู่ระหว่างรูปสัญลักษณ์และไร้รูปสัญลักษณ์ อาจจะมีลักษณะเป็นนามธรรมมากหรือน้อยก็ได้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแรงบันดาลใจของการสร้างสรรค์ ในแก่นเรื่อง “รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท” โดยศึกษาวัตถุที่แสดงความเป็นวิถีชีวิตชนบทอย่างชัดเจน เน้นเรื่องราวที่สะท้อนความดีงาม ความมีคุณค่า ที่แสดงออกผ่านสิ่งของที่เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่วนใหญ่จะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับปัจจัยสี่ มีการจัดบันทึก การบันทึกภาพจากนิทรรศการถาวรในพิพิธภัณฑ์ การลงพื้นที่ภาคสนามในหมู่บ้านชนบทข้อมูลทางเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแก่นเรื่อง รูปแบบ และเทคนิคและกระบวนการ เพื่อให้ตอบสนองอารมณ์ และความรู้สึกโดยรวม จากนั้นทำภาพร่างความคิด (idea sketch) เพื่อเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์ผลงานจริง

3. นำภาพร่างความคิด มาทำการวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินผลจากการใช้หลักการทางศิลปะ ทศนาตภาพทัศนศิลป์ ผลของเอกภาพที่ได้รับ คัดเลือกแบบร่างที่ดีที่สุด

4. ทำการขยายแบบร่างในห้องปฏิบัติการทางศิลปะ

5. เมื่อผลงานสำเร็จในแต่ละชิ้น ผู้วิจัยจะทำการประมวลผล โดยวิเคราะห์ผลดี ผลเสีย เพื่อทำการพัฒนาและแก้ไขในชิ้นต่อ ๆ ไปและจะทำเช่นนี้ในกระบวนการของแต่ละชิ้นจนถึงชิ้นสุดท้าย

6. นำผลงานทั้งหมดนำเสนอเป็นนิทรรศการในหอศิลป์

7. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

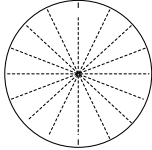

1. เพื่อศึกษาแก่นเรื่องของการสร้างสรรค์ “รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท”

2. เพื่อสร้างสรรค์จิตรกรรม : รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท

3. เพื่อนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการ

จากการศึกษาแก่นเรื่องของการสร้างสรรค์ “รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท” จึงได้เข้าถึงสิ่งที่เป็นรูปลักษณ์ เป็นสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตที่ดิงามของคนชนบทในอดีตผู้วิจัยได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ ส่วน ที่มาจากแรงบันดาลใจเบื้องต้นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เคยได้สัมผัสพบเจอ รับรู้ถึงคุณค่าในรูปทรงและเรื่องราวต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาภาคเอกสาร ภาคสนามและ พบว่า สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความรู้ถึงสิ่งดังกล่าวข้างต้น คือ เครื่องมือการหาหินเพื่อดำรงชีวิตงานหัตถกรรม ผู้คน วิธีการบางอย่างในการก่อสร้าง ฯลฯ สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับปัจจัย 4 และวัฒนธรรมอันดิงามที่แสดงความเจริญงอกงามทางจิตใจที่อยู่คู่คนชนบทมาช้านาน ภาพจำ ภาพจริงและการสัมผัสสัจจริง ๆ ในขณะที่ศึกษาได้ทำให้ผู้วิจัยก่อรูปใหม่โน้มน้ากขึ้นมาจากนั้นได้ทำการคัดเลือกรูปทรงสัญลักษณ์ที่ให้ความหมายตรงและความหมายแฝง เพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ ได้คร่าว ๆ ดังนี้

ตารางที่ 1 ความหมายตรงและความหมายแฝงของรูปทรง – สัญลักษณ์ที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานที่วิเคราะห์ตามประสบการณ์ ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ ดังนี้

รูปทรง - สัญลักษณ์	ความหมายตรง	ความหมายแฝง	ภาพประกอบ
รูปทรงกลม	วงรอบ	โลก พื้นที่ พลังงาน แรงกะเพื่อมขยาย บานออกจาก จุดศูนย์กลาง	
รูปทรงบุคคล รูปร่างศีรษะชวานา สวมงอบ	ชวานาชาวชนบท	คนผลิตข้าว/อาหาร	

ไซ่ ช้อง	ดักปลา/เก็บ/บรรจุ อาหาร	ภูมิปัญญาชาวบ้าน	
สัญลักษณ์ “เสียม”	เครื่องมือที่ใช้ขุดดิน เพื่อการเพาะปลูก	เครื่องมือสำคัญที่ ทำให้เกิดอาหาร	
สัญลักษณ์ “เคียว”	เครื่องมือที่ใช้เกี่ยว ข้าว เกี่ยวหญ้าให้ สัตว์เลี้ยง	เครื่องมือสำคัญที่ ทำให้เกิดอาหาร	
สัญลักษณ์ “ดิน”	พื้นที่เพาะปลูก/ให้ อาหาร	มีบทบาทสำคัญต่อ ชีวิตคนชนบท	
สัญลักษณ์ “เครื่องจักสานไม้ไผ่”	งานจักสานให้เป็น ของใช้ใน ชีวิตประจำวัน	ภูมิปัญญาชาวบ้าน	

สัญลักษณ์ “การทอผ้า”	ผลิตด้วยมือ เป็นเครื่องนุ่งห่มของชนบท	ภูมิปัญญาชาวบ้าน	
สัญลักษณ์ “การมัดวัสดุด้วยเชือก”	ใช้ผูกยึด	ความเรียบง่ายของการรวมวัสดุเข้าด้วยกัน	
สัญลักษณ์ “ไม้พาย”	ใช้พายเรือ	เป็นสิ่งที่อยู่คู่กับการทำมาหากินทางน้ำ	

วิธีการสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรม ชั้นที่ 1-7 ได้กำหนดขั้นตอนกว้าง ๆ ไว้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแก่นเรื่อง รูปทรง และเทคนิคกลวิธี เพื่อให้ตอบสนองความหมายในแนวเรื่อง อารมณ์ความรู้สึกโดยรวม จากนั้นทำภาพร่างความคิด (sketch idea) เพื่อเป็นต้นแบบ

2. นำผลจากการวิเคราะห์มาทำการสังเคราะห์ และประเมินจากการใช้หลักการศิลปะ ทักษะธาตุทางทัศนศิลป์ เอกภาพที่ได้ คัดเลือกแบบร่างที่ดีที่สุด
3. ทำการขยายแบบร่างที่คัดเลือกเป็นผลงานจริง
4. วิเคราะห์ผลงานที่สำเร็จแล้ว
5. สร้างสรรค์ผลงานขึ้นต่อไปโดยอาศัยผลจากการวิเคราะห์ผลสำเร็จของงานสร้างสรรค์ ซึ่งจะคงสิ่งที่ได้รับผลดีและปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นข้อเสียให้เกิดการพัฒนาต่อ ๆ ไป

การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม

ผู้วิจัยได้ยึดหลักวิธีการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ เพื่อเป็นเข็มทิศในการที่จะมุ่งไปหาเป้าหมายของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ดังที่ชูลุด นิมเมสมอ (2553) กล่าวว่า ด้วยศิลปะคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึกความคิดหรือความงามซึ่งศิลปะนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งได้แก่ โครงสร้างทางวัตถุที่มองเห็นได้ หรือรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส ส่วนหนึ่ง กับส่วนที่เป็นการแสดงออกอันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทางวัตถุนั้นอีกส่วนหนึ่งเรียกองค์ประกอบส่วนแรกว่า “รูปทรง (form)” หรือองค์ประกอบทาง “รูปธรรม” และเรียกส่วนหลังว่า “เนื้อหา (content)” หรือองค์ประกอบทาง “นามธรรม” ดังนั้น องค์ประกอบที่เป็นโครงสร้างหลักของศิลปะก็คือรูปทรงกับเนื้อหานั้นเองและธีระ ปาลเปรม (2560) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของงานสร้างสรรค์ว่า “เพื่อให้ผลงานนั้นผสมผสานกลมกลืน แสดงความเป็นเอกภาพ (harmony-unity) โดยการที่จะให้ผลงานสร้างสรรค์มีความงาม แลดูน่าประทับใจได้นั้น ต้องแฝงพินิจคิดนึก ถึงความสำคัญ ทั้งภาพรวมและรายละเอียด พร้อมส่วนหลัก-ส่วนรอง หรือ ส่วนประธาน-ส่วนประกอบ (principles-subordinates) ให้เข้าใจอย่างแท้จริง พร้อมทั้งภาคส่วนความรู้ที่ต้องศึกษาและปฏิบัติ เรื่องของหลักการและหรือทฤษฎีแห่งองค์ประกอบอันเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญ

ผู้วิจัยได้นำรูปทรงและสัญลักษณ์ในวิถีชนบทต่าง ๆ ที่คัดเลือกไว้ โดยนำลักษณะของรูปร่าง-รูปทรง พื้นผิว ร่องรอย สีตลอดจนวิธีการในการทำของวัสดุเหล่า

นั้นมาผสมกับอารมณ์ความรู้สึกภายในที่เป็นจินตนาการการสร้างมโนภาพคร่าว ๆ ไว้ในความคิด แล้วจึงสร้างแบบร่างออกมาด้วยเครื่องมือวาดเขียน ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบกึ่งไร้รูปลักษณะ (semi non-figurative form) เป็นหลัก กำหนดขอบเขตของรูปทรงหลักของผลงานแต่ละชิ้นเอาไว้ เช่น “รูปทรงกลม” ที่แทนค่าโลก หรือพื้นที่หรือพลังแรงกะเพื่อมในผลงานชิ้นที่ 1-3 “ศรีษะชวานา” ในผลงานชิ้นที่ 4 “เสียม” ผลงานชิ้นที่ 5 “ไซ” ผลงานชิ้นที่ 6 และ “ซ้อง” ผลงานชิ้นที่ 7 แล้วจึงนำรูปทรงสัญลักษณ์ย่อยๆ ของเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์เหล่านี้ถูกนำมาจัดการรวมกันเป็นองค์ประกอบใหม่ตามจินตนาการเน้นใช้หลักการดุลยภาพแบบรัศมีวงกลม (radial balance) และแบบสมมาตร (symmetrical balance) ใช้วัสดุธรรมชาติและวัสดุสำเร็จรูป (ready-made) ในการสร้างทัศนธาตุ (visual elements) ทั้ง 7 อย่าง เช่น จุด เส้น สี รูปร่าง-รูปทรง พื้นผิว และพื้นที่ว่าง โดยไม่มีการวาดเขียนหรือระบายสีใด ๆ ตามแบบจิตรกรรมทั่วไป และยังคงคำนึงถึงระนาบที่จะไม่ให้มีรูปทรงยื่นหรือนูนออกจากผลงานมากไปกว่าลักษณะรูปแบบของงานจิตรกรรม

ผู้วิจัยเริ่มจากการนำโครงสร้างหลักที่กำหนดเบื้องต้นมาเป็นกรอบพื้นที่ของการสร้างสรรค์ โดยการสร้างโครงสร้างด้วยแผ่นไม้ หรือโครงสร้างจากเส้นไม้ไม่สาน แล้วทิวส์ที่ได้จากการย่อยกระดาษให้เปื่อยยุ่ยผสมกาวลาเท็กซ์มีลักษณะชั้นเหลวลงไปที่เต็มพื้นนั้น จากนั้นทำการวางรูปทรงสัญลักษณ์ย่อย ๆ ที่เตรียมไว้ก่อนหน้า เช่น ดินเผา เซอิอก ด้ามเสียม กัดให้รูปทรงเหล่านั้นให้จมลงเพื่อให้วัสดุติดกันแน่น มีการโรยผงดินที่ปนย่อยจนละเอียดแห้งแล้วมีการรมควันไฟเพื่อให้ได้สีที่มาจากงานเผาดินด้วยฟืนและฟางข้าว บางส่วนของผลงานมีการเริ่มโดยใช้ไม้เหลาหยาบ ๆ สานกันแบบหลวม ๆ วางดินเผาที่ปั้นเป็นรูปทรงต่าง ๆ โยฝ้าย โยไหม เซอิอกปาน เซอิอกมะนิลา ฯลฯ มัดหรือสานเพื่อยึดโยงกันไว้จากนั้นใช้ดินที่ผสมกับกาว ฟางข้าว เศษหญ้าและแกลบ มีลักษณะชั้นเหนียวอัดลงไปเพื่อให้วัสดุเหล่านั้นผสมกันแน่นอยู่รวมกันเป็นแผ่นได้ การประกอบกันให้เป็นชิ้นงานนั้น ผู้วิจัยได้นำอารมณ์ที่ได้จากกรรมวิธีที่เป็นแบบท้องถิ่นชาวบ้านมาใช้เป็นสำคัญลักษณะการนำดินมาปาดป้าย

อัด เคลือบในส่วนด้านหน้าหรือหลังของชิ้นงานบางจุด เพื่อเกิดการเล็ดลอดและปูดโปนออกมาตามช่องหรือรอยเชื่อมต่อที่सान/มัดวัสดุต่าง ๆ ไว้ การทำแบบนี้เป็นการหวังผลปรากฏการณ์ทางความงามที่เหนือการควบคุม และเมื่อผลงานสำเร็จลงทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำผลงานไปจัดแสดงเป็นนิทรรศการเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ และประโยชน์ทางสุนทรียภาพแก่ประชาชนและนักเรียน นักศึกษาทั่วไป และได้สร้างรู้ความเข้าใจ ตลอดจนเกิดความสุข ความดีงามให้แก่ผู้ชมเป็นไปอย่างกว้างขวาง

ผลงานสร้างสรรค์

ภาพประกอบที่ 1 รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท # 1

เทคนิค ผสมขนาด 120X120 ซม.

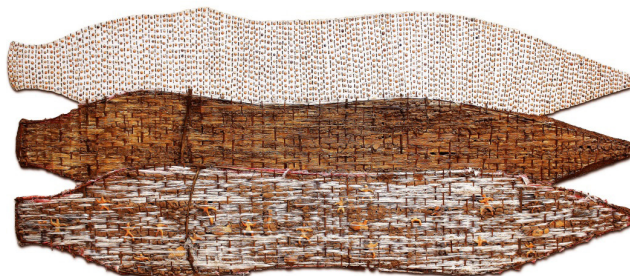
ภาพประกอบที่ 2 รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท # 2
เทคนิค ผสมขนาด 120X120 ซม.

ภาพประกอบที่ 3 รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท # 3
เทคนิค ผสมขนาด 120X120 ซม.

ภาพประกอบที่ 4 รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท # 4
เทคนิค ผสมขนาด 147X153 ซม.

ภาพประกอบที่ 5 รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท # 5

เทคนิค ผสมขนาด 142X208 ซม.

ภาพประกอบที่ 6 รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท # 6

เทคนิค ผสมขนาด 100X240 ซม.

ภาพประกอบที่ 7 รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท # 7

เทคนิค ผสมขนาด 100X163 ซม.

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากการศึกษา รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท ที่เป็นสิ่งกระตุ้นจนเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุดนี้ ทำให้พบว่า รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบทดังกล่าวเป็นส่วนที่ผูกพันกับความทรงจำในอดีตของผู้วิจัย ที่ชีวิตได้สัมผัสอยู่ร่วมกับสังคมเกษตรกรรม และภูมิศาสตร์ใกล้กับลำน้ำชีที่เป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติ ดังนั้น รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท จึงเป็นสิ่งกระตุ้นเร้าให้เกิดเป็นมโนภาพคร่าว ๆ จนกระทั่งเป็นรูปธรรมที่แสดงผ่านผลงานจิตรกรรมชุดนี้อย่างชัดเจน ดังนั้น การสร้างสรรค์งานจิตรกรรม หรืองานศิลปะอื่น ๆ ประสบการณ์ตรง

ที่สัมผัสจริง ถือเป็นประเด็นสำคัญอันดับต้นที่จะเป็นส่วนประกอบของงานสร้างสรรค์ที่แสดงความรู้สึกจริงแท้ ออกมาได้ และกระบวนการกำหนดแก่นเรื่องของการสร้างสรรค์ “รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท” ที่ผู้วิจัยได้เลือกมาเป็นประเด็นในการสร้างสรรค์ศิลปะนั้น เป็นแก่นเรื่องที่ค่อนข้างพบเห็นได้โดยทั่วไปในงานศิลปกรรม ซึ่งสิ่งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การคล้ายหรือไม่คล้ายกันของแก่นเรื่องไม่มีความสำคัญเท่ากับการค้นหาความแตกต่างที่ดีกว่าในการสร้างสรรค์ในแก่นเรื่องที่คล้ายกันแก่นเรื่องของผู้วิจัยที่กำหนดขึ้นนี้ได้รับแรงบันดาลใจมาจากสิ่งของเครื่องใช้ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนชนบทในอดีต และได้ผสมรวมเอาบุคลิกอันสำคัญของตัวตนที่ผ่านประสบการณ์ตรงและการศึกษารวมทั้งผ่านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในลักษณะเดียวกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานและเมื่อกำหนดแก่นเรื่องแล้วจะมีการศึกษา ทบทวนวรรณกรรม รวมทั้งสำรวจตรวจสอบผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินอื่นที่ให้ประเด็นทางความคิดเกี่ยวกับผลงานที่มีความคล้ายคลึงกันนั้น เพื่อจะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เป็นหนึ่งเดียวและเป็นอัตลักษณ์

2. การสร้างสรรค์งานจิตรกรรม : รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบทได้เกิดกระบวนการและผลการสร้างสรรค์ที่เป็นข้อค้นพบใหม่ ๆ ดังนี้

2.1 วิธีการสร้างสรรค์ที่เป็นปัจเจกสัญลักษณ์

วิธีการที่เป็นปัจเจกสัญลักษณ์ (individualism) หมายถึง วิธีการเฉพาะบุคคล ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของงานวิจัยชุดนี้ ได้แสดงวิธีการที่เป็นปัจเจกสัญลักษณ์ ด้วยการนำรูปทรงและรูปแบบของเครื่องมือ เครื่องจักรสาน หรืองานหัตถกรรม โดยใช้วิธีการทางภูมิปัญญาชาวบ้านมารวมเป็นวิธีการสร้างสรรค์งานตั้งแต่วิธีการที่ง่าย ๆ ไปจนถึงวิธีการที่ซับซ้อนหลายขั้นตอน เช่น การสาน การถักทอ ผูกมัด การเผา การรมควันไฟ เป็นต้น เพื่อมุ่งแสดงออกผ่านความจริงแท้ของวัสดุ (truth to material) เน้นการใช้วัสดุจากธรรมชาติและวัสดุสำเร็จรูปที่เป็นท้องถิ่น บางอย่างผ่านการใช้งานมาแล้ว เช่น ข้าวของเครื่องใช้จากชาวบ้าน เช่น เสียม จอบ เคียว เขือก ล่าม วัวควาย ฯลฯ วัสดุเหล่านี้ได้กระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกต่อผู้วิจัยเป็นอย่างมากจึงมุ่งที่จะนำวัสดุที่ผ่านการใช้งานจริงมาใช้ เพื่อให้เกิดผลทางสุนทรียภาพ

ที่ลึกซึ้งในผลงาน เนื่องจาก วัสดุดังกล่าวจะให้ผลทางความรู้สึกที่สะท้อนชีวิตที่เป็นจริง แฉงไปด้วยพลังแห่งอดีตและรูปลักษณะของวัสดุที่ผ่านกาลเวลาใช้งานมาอย่างยาวนาน จะมีลักษณะเฉพาะที่ฝีมือคนไม่สามารถทำเลียนแบบขึ้นมาได้ เช่น รอยกร่อนของโลหะ ร่องรอยการมัดและสีของเชือกที่มีกลิ่นโคลนสาบควาย ผลทางพื้นผิว (texture) ส่วนใหญ่นั้นมีการผสมผสานกับความเป็นจริงของกระบวนการ (truth to process) ที่ไม่ใช่เป็นเพียงการเอาวัสดุและกระบวนการไปแปรเปลี่ยนปรุงแต่งหรือจำลองความเป็นจริง แต่หลักการสำคัญคือให้ตัววัสดุและกระบวนการแสดงความเป็นจริงอย่างบริสุทธิ์ในตัวของมันเอง ซึ่งผลดังกล่าวได้ปรากฏเด่นชัดในผลงานจิตรกรรมชุดนี้ ตามคำสนับสนุนของอิทธิพล ตั้งโฉลก (2550) ที่ว่า “แนวทางการสร้างสรรค์เฉพาะตัว” หรือ “การค้นพบตัวตนในการสร้างสรรค์” มิใช่การค้นพบทางรูปลักษณะที่เปรียบเสมือนรูปร่างหน้าตาไม่เหมือนกันเท่านั้น แต่เป็นการค้นพบด้านจิตใจ อุปนิสัย บุคลิก รสนิยม ความถนัด ความชอบทางศิลปะอันเป็นส่วนนามธรรมที่ไม่เหมือนกันเป็นสำคัญด้วย

2.2 ความงามที่เป็นผลมาจากธรรมชาติทางเทคนิค

ในกระบวนการสร้างสรรค์งาน ผู้วิจัยจะวางแผนการสร้างสรรค์เพื่อจะให้พบปรากฏการณ์ทางความงามที่เป็นไปโดยธรรมชาติของวัสดุ เรียกว่าเป็นความบังเอิญที่ฝีมือคนเราไม่สามารถทำได้ เช่น น้ำหนักอ่อนแก่ของสีที่เกิดจากการเผาดิน ร่องรอยการรวมควันบนผิววัสดุ การอัดดินที่มีส่วนผสมจากกาวลาเท็กซ์ ชี้เลื่อย เศษหญ้า ฟางข้าว แกลบ เข้าไปกับใยฝ้าย โยไหม หรือไม้ไผ่สาน มันจะเกิดการปูดโปนเล็ดลอดออกมาของดินกาว เป็นต้น ความงามในรายละเอียดทางวัสดุ และวิธีการบางอย่างดังกล่าว จึงเป็นผลทางทัศนธาตุที่ไม่ค่อยตายตัว ซึ่งจะสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกของการทำมือ การทำแบบชาวบ้านที่ควบคุมมาตรฐานทางเทคนิคไม่ได้ แสดงความเรียบง่าย มีเสน่ห์ ลักษณะแบบนี้จะปรากฏอยู่ในผลงานทุกชิ้น ดังนั้นการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมจึงสนับสนุนคำกล่าวของปีกัสโซ่ที่เคยกล่าวไว้ว่า “จิตรกรรมมิใช่สิ่งที่จะคิดออกมาและกำหนดไว้เสร็จสรรพขณะที่ศิลปินกำลังวาดภาพอยู่นั้น มันจะเกิดขึ้นมาเอง จากพลังความเคลื่อนไหวจากความคิดต่างๆของ

ศิลปินผู้นั้น” (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2545)

2.3 ทศนธาตุเกิดจากการประสานกันของวัสดุจริง

ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของศิลปิน ได้เริ่มมีการใช้วิธีคอลลาจ (collage) หมายถึง เทคนิคหรือกรรมวิธีการสร้างงานศิลปะโดยการปะติด เป็นกรรมวิธีที่ริเริ่มโดยศิลปินคิวบิสม์ชาวฝรั่งเศส คือ จอร์จ บรัวัก (Georges Braque ค.ศ.1882-1963) บรัวักได้นำกระดาษหนังสือพิมพ์ ผ้า กระดาษปิดผนัง กล่องไม้ขีดไฟมาปะลงไปด้วยภาพต่อมาผู้นำอีกท่านหนึ่งของคิวบิสม์คือ ปิกัสโซ่ ก็ได้หาวัสดุใหม่ ๆ มาใช้บ้าง ดังเช่น ปูนปาสเตอร์ เชือก หวายสาน เป็นการแสดงลักษณะทางกายภาพของวัตถุอย่างเปิดเผยเป็นตัวตนของมันโดยไม่พึ่งพากรลอกเลียนให้เหมือนจริงลงไปบนผ้าใบ (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2545) ในศิลปกรรมไทยร่วมสมัย วิธีการปะติดนี้ได้รับความนิยมแพร่หลายในห้วง 30 ปี โดยประมาณ มีผลงานจิตรกรรมของศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี ศาสตราจารย์เดชา วราขุน ที่มีความโดดเด่นในการนำวัสดุจริงมาใช้ เช่น แผ่นสแตนเลส กระดาษสี ลวด เศษวัสดุอื่น ๆ ฯลฯ มากระทำให้เป็นทศนธาตุต่าง ๆ ตามธรรมชาติของวัสดุ นั้นจริง ๆ ผลงานสร้างสรรค์จิตรกรรมสื่อผสมของจूरิรัตน์ ทวยสม (2554) ก็ได้ใช้ความรู้สึกที่บริสุทธิ์ ความผูกพัน ความประทับใจในความงามของวิถีชีวิตคนในท้องถิ่นอีสาน ซึ่งถือเป็นสิ่งมีคุณค่าทางจิตใจและประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ที่สามารถนำมาใช้กลมกลืนจิตใจให้เกิดความสุข ความอบอุ่น สายใยสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่นเดียวกัน แสดงออกผ่านกระบวนการงานด้านทัศนกรรม การทอเสื่อ และเทคนิควิธีการผสมผสานของกระบวนการทางทัศนกรรมอื่น ๆ รวมกัน ถ่ายทอดความงามด้านทัศนศิลป์ผ่านทศนธาตุของเส้น และสีที่ไม่เพียงเป็นการถ่ายทอดสาระความดีงามของวัฒนธรรม แต่รอยวัฒนธรรมคือการถ่ายทอดความดีงามจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งปัจจุบันกำลังเลือนหายไป ส่วนผลงานการสร้างสรรค์ของผู้วิจัยชุดนี้ ก็ถือเอาวัสดุจริงมาใช้แทบทั้งสิ้น หากแต่ได้กำหนดแก่นเรื่องเฉพาะตัวขึ้น ดังนั้น ความแตกต่างทางการแสดงออกจึงปรากฏชัดด้วยตัวตนและจิตวิญญาณของศิลปินที่ต่างคน ต่างที่มา ต่างประสบการณ์ชีวิต ผลงานจึงต่างอัตลักษณ์โดยแท้

3. การนำผลงานด้วยการแสดงนิทรรศการในหอศิลป์เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานให้ผู้ชมได้รับรู้สุนทรียรส ด้วยหน้าที่ที่เป็นตัวสื่อสารความรู้สึกรักนึกคิดของศิลปิน นักสร้างสรรค์ต่อสังคม อันจะนำไปสู่การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ความหมาย ความเป็นมาทางวัฒนธรรมอารยธรรมของวิถีชีวิตของชาวชนบท ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และลึกซึ้งต่อรากเหง้าของความเป็นมนุษย์ของตนต่อไปดังที่ปรีชา เถาทอง (2559) กล่าวถึงศิลปะในเชิงผลลัพธ์ ว่า ศิลปะคือองค์ประกอบหนึ่งของวัฒนธรรมมนุษย์ เป็นอาหารทางจิตใจ เป็นการแสดงความเป็นตัวตนและสังคมมนุษย์ และเป็นภาษากลางของมนุษย์ดังนั้นการนำเสนอผลงานศิลปะสู่สาธารณชนจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของปลายทางการสร้างสรรค์ศิลปะ ที่เป็นผลลัพธ์ของผู้สร้างสรรค์และของผู้ชมในสังคมอย่างไม่ต้องสงสัยดังนั้น หอศิลป์ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม อันเป็นภาพสะท้อนของมนุษย์และภาพสะท้อนของสังคม รวมทั้งภาพสะท้อนวัฒนธรรม...เพื่อพัฒนาผู้สร้างสรรค์และผู้ชื่นชมงานศิลปวัฒนธรรมและเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีบทบาทสำคัญในสังคมไทย (พิศรวิศฎุทองและอัมพัลย์ วิศวธีรานนท์, 2559)

ข้อเสนอแนะ

1. การสร้างสรรค์จิตรกรรมสื่อผสม ซึ่งวัสดุที่นำมาใช้ส่วนใหญ่เป็นวัสดุสำเร็จรูป ผู้วิจัยมักพบปัญหาเฉพาะหน้าหลายอย่าง เช่น วัสดุไม่เป็นไปตามที่คิดไว้ ทำให้ต้องมีการตกแต่งวัสดุ หรือการเสาะหาวัสดุในภาคสนามซึ่งบางครั้งไม่สามารถคาดเดาได้ อาจทำให้เสียเวลา จึงทำให้มีผลต่อการควบคุมเวลาได้ตามแผนที่วางไว้
2. ในกระบวนการที่มีการสร้างสรรค์ ฤดูฝนมีผลทำให้เกิดความชื้น จนเกิดอุปสรรคทำให้วัสดุเสียหาย หรือไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ ควรมีการวางแผนสำรองเอาไว้เพื่อการแก้ไขได้ทันเวลา
3. “สุนทรียภาพที่มีต่อวัสดุ” เป็นเรื่องความจำเป็นลำดับต้นของการสร้างสรรค์ ดังนั้นการสร้างสรรค์จิตรกรรมสื่อผสมที่สัมพันธ์กับวัสดุจึงเป็นเรื่องที่สำคัญต่อความเข้าใจในวัสดุและความรู้สึกที่ต่อวัสดุนั้น ๆ

4. วัสดุทางธรรมชาติที่นำมาใช้ มักไม่มีความคงทนถาวร เช่น ไม้ไผ่ ดินเหนียว เซอิค ปอ ฯลฯ ดังนั้นจึงต้องมีการป้องกันโดยใช้กรรมวิธีทางเคมีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ เช่น การใช้ยากันแมลง การรมควันไฟ เพื่อการเก็บรักษาที่ยาวนานขึ้น

5. การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนั้นมีปัจจัยสำคัญที่ควรปฏิบัติและควรคำนึงถึง ดังนี้

- 5.1 ประสบการณ์ชีวิตของผู้สร้างสรรค์
- 5.2 อุปนิสัยของผู้สร้างสรรค์
- 5.3 การศึกษาข้อมูลอย่างจริงจัง
- 5.4 ความชำนาญทางเทคนิคการแสดงออกทางศิลปะ
- 5.5 การวิจารณ์

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัย การสร้างสรรค์จิตรกรรม : รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบทเรื่องนี้ ได้ทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง รวมทั้งสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตลอดจนหลักสูตรสาขาวิชาจิตรศิลป์ ที่ได้อนุเคราะห์ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานมีคุณค่าอันจะเกิดประโยชน์ต่อผู้ศึกษา การพัฒนาวิชาการทางศิลปกรรม ตลอดจนพัฒนาจิตใจของผู้คนในสังคม ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

จิระพัฒน์ พิตรปรีชา. (2545). **โลกศิลปะศตวรรษที่ 20**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
 จุรีรัตน์ ทวยสม. (2554). **รอยวัฒนธรรมอีสาน. ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ 3 (ฉบับที่ 2), 51-52.**

- ชลุด นิมเสมอ. (2553). **องค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ธีระ ปาลเปรม. (2560). ศิลปะวิสัย. **มหาวิทยาลัยศิลปากร**, ปีที่ 37 (ฉบับที่ 3), 151.
- ปรีชา เกาทอง. (2559). **เอกสารประกอบการบรรยายในงานสัมมนาวิชาการ 40 ปี มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติและนานาชาติ 22-24 สิงหาคม 2559**. มหาสารคาม : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิศรวีส ภูทองและอัมพัลย์ วิศวธีรานนท์. (2559). รูปแบบการจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ : กรณีศึกษาหอศิลปะและวัฒนธรรม. **ศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, ปีที่ 8 (ฉบับที่ 2), 5.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2541). **พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ-ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: CURSUA.
- อิทธิพล ตั้งโฉลก. (2550). **แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมชั้นสูง**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง.